

Detentiebeleving van gedetineerden in Nederland

Nadere analyse op de hoofdthema's uit de Gedetineerdensurvey 2015:
Orde & Veiligheid, Humaniteit en Re-integratie

Vrije Universiteit Amsterdam, GW en ASK/DJI
juni 2015

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
1 Inleiding	6
1.1 Missie	6
1.2 Hoofdthema's en achtergrondkenmerken	6
1.3 Doel	8
1.4 Respons	8
2 Methoden van onderzoek	8
3 Analyses op thema's	9
3.1 Orde & Veiligheid	9
3.1.1 Orde & Veiligheid uitgesplitst naar regime	9
3.1.2 Orde & Veiligheid uitgesplitst naar bouwmodel	9
3.1.3 Orde & Veiligheid uitgesplitst naar MPC/EPC	10
3.1.4 Orde & Veiligheid uitgesplitst naar leeftijd	10
3.1.5 Orde & Veiligheid uitgesplitst naar first offenders	11
3.2 Humaniteit	11
3.2.1 Humaniteit uitgesplitst naar regime	11
3.2.2 Humaniteit uitgesplitst naar bouwmodel	12
3.2.3 Humaniteit uitgesplitst naar MPC/ECP	13
3.2.4 Humaniteit uitgesplitst naar leeftijd	13
3.2.5 Humaniteit uitgesplitst naar first offenders	14
3.3 Re-integratie	14
3.3.1 Re-integratie uitgesplitst naar regime	14
3.3.2 Re-integratie uitgesplitst naar bouwmodel	15
3.3.3 Re-integratie uitgesplitst naar MPC/EPC	15
3.3.3 Re-integratie uitgesplitst naar leeftijd	16
3.3.4 Re-integratie uitgesplitst naar first offenders	16
3.4 Algemeen oordeel	16
3.4.1 Algemeen oordeel uitgesplitst naar regime	16
3.4.2 Algemeen oordeel uitgesplitst naar bouwmodel	17
3.4.3 Algemeen oordeel uitgesplitst naar MPC/EPC	18
3.4.4 Algemeen oordeel uitgesplitst naar Leeftijd	18
3.4.5 Algemeen oordeel uitgesplitst naar first offenders	18
Afkortingen/Bijlage	20

Samenvatting

In aanvulling op de inrichtingsrapportages van de Gedetineerdensurvey 2014 (GS) heeft de sector GW behoefte aan een nadere analyse die inzicht moet verschaffen in een aantal belangrijke thema's, uitgesplitst naar verschillende achtergrondvariabelen. De VU heeft de opdracht gekregen om samen met de sector GW en de afdeling ASK/DJI dit inzicht te verschaffen. Het hiermee verkregen inzicht zal intern worden gebruikt ten behoeve van 'leren, verbeteren en verantwoorden'.

De GS is een instrument waarmee de leefomstandigheden en het leefklimaat in penitentiaire inrichtingen in beeld worden gebracht, gezien vanuit de beleving van de gedetineerde. De resultaten worden besproken langs drie hoofdthema's. De hoofdthema's: Orde & veiligheid, Humaniteit en Re-integratie zijn geoperationaliseerd aan de hand van een aantal schalen en items uit de GS. Daarnaast is de gedetineerden om een algemeen oordeel over de inrichting gevraagd. Deze hoofdthema's zijn in deze analyse afgezet tegen een aantal achtergrondkenmerken: Regimes, Bouwmodellen, MPC/EPC, Leeftijdscategorieën, First offenders/recidivisten. Per achtergrondkenmerk worden de belangrijkste afwijkingen ten opzichte van het gemiddelde weergegeven. Onderstaand worden kort de belangrijkste bevindingen beschreven aan de hand van de achtergrondvariabelen.

Regime

Op het achtergrondkenmerk regime blijft het welbevinden van gedetineerden in een arrestanten-regime (ARR) beduidend achter ten opzichte van het gemiddelde. Dit is niet alleen terug te vinden in een lagere waardering waar het gaat om het algeheel oordeel over de inrichting, maar ook op de hoofdthema's Humaniteit en Re-integratie.

In tegenstelling tot gedetineerden in een ARR-regime zijn gedetineerden geplaatst in een vrouwen regime (VROUW) duidelijk meer tevreden. Zij zijn ten opzichte van het gemiddelde veel meer tevreden in hun algemeen oordeel m.b.t. de inrichting. Tevens ervaren zij een beduidend hogere mate van welbevinden op het hoofdthema Humaniteit en in mindere mate op het thema Re-integratie. Gedetineerden geplaatst op een PPC regime zijn –net als VROUW- beduidend meer tevreden over het hoofdthema Humaniteit dan gemiddeld.

Bouwmodel

Gedetineerden die zich bevinden in een Hoogbouw en Koepel inrichting hebben een lagere algemene tevredenheid over de inrichting. Ook zijn zij ten opzichte van het gemiddelde duidelijk minder tevreden over het hoofdthema Humaniteit en in mindere mate over het hoofdthema Re-integratie.

MPC/EPC

Gedetineerden geplaatst op een meerpersoonscel (MPC) zijn minder tevreden in hun algemeen oordeel over de inrichting ten opzichte van gedetineerden die geplaatst zijn in een enkele cel (EPC). Tevens ervaren gedetineerden in een MPC minder welbevinden op alle drie de hoofdthema's. Dit geldt in het bijzonder voor het thema Humaniteit en in iets mindere mate voor de thema's Veiligheid en Re-integratie.

Leeftijdscategorieën

Gedetineerden uit de leeftijdscategorie ≤ 30 jaar zijn ten opzichte van gedetineerden in de overige leeftijdscategorieën minder tevreden als het gaat om hun algemeen oordeel over de inrichting. Ook zijn zij beduidend minder tevreden op het hoofdthema Humaniteit en (in mindere mate) Re-integratie.

First offenders/Recidivisten

Uit de analyse blijkt dat gedetineerden die voor de eerste keer zijn gedetineerd (hier voor het gemak genoemd 'First offenders') significant meer tevreden zijn in hun algemeen oordeel over de inrichting ten opzichte van de recidivisten. Deze hogere waardering voor de inrichting in het algemeen door gedetineerden uit de categorie First offenders is terug te vinden in alle drie hoofdthema's.

1 Inleiding

In aanvulling op de inrichtingsrapportages van het belevingsonderzoek de ‘gedetineerdersurvey’ (GS) waarin de resultaten tot op afdelingsniveau zijn weergegeven en vergeleken met het gemiddelde resultaat van de sector GW heeft de sector GW behoefte aan een nadere analyse die inzicht moet verschaffen in een aantal belangrijke thema’s uitgesplitst naar verschillende achtergrondvariabelen. De VU heeft opdracht gekregen om samen met de sector GW en de afdeling ASK van DJI dit inzicht te verschaffen. Het hiermee verkregen inzicht zal intern worden gebruikt ten behoeve van ‘leren, verbeteren en verantwoorden’.

1.1 Missie

Het GW in Nederland kent drie belangrijke operationele doelen namelijk: veiligheid (van personeel, gedetineerden en een bijdrage aan die van de samenleving), humaniteit (voorzieningen, privileges en bejegening) en re-integratie/resocialisatie (resocialiserende activiteiten, behandeling en geen leedtoevoegende elementen). Met het programma Modernisering Gevangeniswezen is een tendens in gang gezet waarin re-integratie/resocialisatie een centrale rol speelt, in de vorm van bejegening, aansluiting op nazorg, opleiding, individuele benadering en arbeid. Hoewel de nadruk die wordt gelegd op de drie hoofdthema’s en daarbij de doelstellingen in het beleid fluctueren in de tijd, blijken deze drie hoofdthema’s altijd aanwezig. Deze zijn ook opgenomen in de missie van DJI:

‘Wij staan voor een veilige en menswaardige detentie en werken, samen met onze ketenpartners en de gedetineerde, aan re-integratie. Zo dragen wij bij aan een veilige samenleving’.

Het is dan ook hierom dat de resultaten uit de GS langs deze drie hoofdthema’s worden geduid.

1.2 Hoofdthema’s en achtergrondkenmerken

De hoofdthema’s Orde en veiligheid, Humaniteit en Re-integratie zijn geoperationaliseerd aan de hand van een aantal schalen en items uit de GS. Daarnaast is de gedetineerde om een algemeen oordeel over de inrichting gevraagd. Onderstaand treft u de GS schalen en items aan waaruit de hoofdthema’s zijn opgebouwd.

Orde & Veiligheid

- *Veiligheid*
Deze schaal meet het ervaren gevoel van (on)veiligheid van gedetineerden in de inrichting.
- *Drugsgebruik*
Het onderwerp drugsgebruik bestaat uit twee items:
Er wordt op deze afdeling drugs gebruikt (nooit, soms, vaak) en
Er wordt teveel op het gebruik van drugs gecontroleerd (zeer eens/zeer oneens)
- *Rechten en Regels*
Hierbij ligt het zwaartepunt op de perceptie in hoeverre de regels begrijpelijk zijn en in welke mate ze worden nageleefd door de organisatie.
- *Handhaving*
Deze schaal vraagt naar de perceptie over het toepassen van, en het straffen door de organisatie, bij het overtreden van regels door gedetineerden.

Humaniteit

- *Autonomie*
Deze schaal richt zich enerzijds op de mate waarin de respondent zelfstandigheid en eigen verantwoordelijkheid tijdens de detentie ervaart. Anderzijds richt deze zich op het stimuleren door personeel om zelf zaken te regelen en verantwoordelijkheid te dragen.
- *Hygiëne*
Hierbij wordt gevraagd naar het algemeen oordeel over de hygiëne in de inrichting.
- *Omgang met PIW'ers*
Vraagt naar een samengesteld oordeel over de wijze van bejegenen. Kernbegrippen hierbij zijn: respect, ondersteuning in moeilijke situaties, ingrijpen bij ongewenst gedrag en motiverend bejegen.
- *Activiteiten*
Deze schaal meet de waardering van activiteiten in het dagprogramma, zoals sporten, arbeid en geestelijke verzorging.

Re-integratie

- *Promoveren/degraderen*
Deze schaal vraagt of gedetineerden bekend zijn met het plusprogramma en of zij met behulp van dit programma hun gedrag daadwerkelijk aanpassen. Ook wordt ingegaan op de vraag of ze hierin gemotiveerd worden door hun mentor. Daarnaast vraagt deze schaal of het beoordelingsproces helder en transparant wordt ervaren.
- *Re-integratie*
Deze schaal vraagt naar een oordeel over de mate waarin de gedetineerden motivatie door personeel en ondersteuning door het dagprogramma ervaren bij het werken aan hun terugkeer naar de vrije samenleving.
- *Detentie & Re-integratie-plan (D&R plan)*
Deze schaal vraagt naar de waardering over de duidelijkheid, het inhoudelijk bespreken, en het nut van de inhoud van het D&R plan voor de toekomst
- *Toekomstverwachting*
Hier wordt gevraagd naar de toekomstverwachting na detentie.

Totaalbeleving

Hier wordt gevraagd naar een oordeel over de mate van algemene tevredenheid over de inrichting.

Achtergrondkenmerken

Om meer inzicht te krijgen in de vraag in welke mate de gemiddelde resultaten op de eerder genoemde onderwerpen binnen de thema's zich verhouden tot verschillende achtergrondkenmerken, worden deze afgezet tegen:

- De verschillende regimes;
- Bouwmodellen;
- MPC/EPC;
- Leeftijdscategorieën;
- First offenders/recidivisten.

1.3 Doel

De DJI neemt periodiek een GS af om inzicht te krijgen in de beleving van de leefomstandigheden en het leefklimaat door gedetineerden. Het doel van het onderzoek is een bruikbaar en betrouwbaar beeld te geven van hoe 'de' gedetineerde in Nederland zijn of haar detentie beleeft. De resultaten van de survey worden zowel op afdelings, inrichtings en sectorniveau gebruikt voor interne kwaliteitsverbetering (leren verbeteren en verantwoorden). De GS wordt ook gebruikt om verschillende vergelijkingen te maken tussen groepen gedetineerden op basis van bepaalde verblijfs- en achtergrondkenmerken. De survey heeft als zodanig naast beleidsmatig nut ook grote onderzoekswaarde.

1.4 Respons

In het najaar 2014 heeft de afname van de GS onder gedetineerden in Nederland plaatsgevonden. De gedetineerden die ten tijde van de survey verbleven in een inrichting van de sector GW zijn benaderd om deel te nemen. In totaal hebben 3.509 gedetineerden de survey ingevuld; er is daarmee een respons van 38% gerealiseerd.

2 Methoden van onderzoek

In de tabellen van deze factsheet worden groepsgemiddelden en totaalgemiddelde vermeld. Met een asterisk (*) wordt aangegeven wanneer er sprake is van een significante afwijking ten opzichte van het totaal gemiddelde. In dit onderzoek is een significantie-grens gesteld van $p < 0.01$. Dit betekent dat met 99% zekerheid gezegd kan worden dat de aangetroffen verschillen niet op toeval berusten. Wanneer deze significante afwijking ook relevant is (≥ 0.2 op de 5-puntsschaal) kleuren de vakjes als volgt:

- Groen: bij een significante en relevante *positieve* afwijking ten opzichte van het totaal gemiddelde.
- Oranje: bij een significante en relevante *negatieve* afwijking ten opzichte van het totaal gemiddelde.
- Wit: wanneer er *geen* relevante verschillen bestaan tussen het groepsgemiddelde en het totaal gemiddelde.

In de analyse worden alleen significante verschillen besproken die ook relevant zijn. Tenzij de verschillen opmerkelijk zijn en er een trend te zien is. Bij een verschil van ≥ 0.3 wordt in de tekst gesproken over een 'groot' verschil. Voor de meeste metingen geldt dat de scores refereren aan een schaalscore die iedere waarde kan aannemen tussen 1 en 5 (*1=helemaal mee eens, 5=helemaal mee oneens*). Een score onder de 3 staat voor een zekere mate van ontevredenheid (hoe lager de score des te minder tevreden) en een score boven de 3 staat voor een zekere mate van tevredenheid.

Uitzondering is de meting van Drugsgebruik (*stelling: Er wordt op deze afdeling drugs gebruikt*) waarbij drie antwoordcategorieën zijn gehanteerd. Daar staat 1 voor nooit, 2 voor soms en 3 voor vaak. Hoe hoger de score des te vaker wordt er volgens de gedetineerden drugs gebruikt op hun afdeling.

3 Analyses op thema's

3.1 Orde & Veiligheid

Per schaal wordt er een vergelijking gemaakt met het totaal gemiddelde, waarbij wordt gekeken naar de verschillende achtergrondkenmerken.

Tabel 1 t/m 5 laat zien dat gedetineerden zich gemiddeld veilig voelen in de inrichtingen, gezien het totaal gemiddelde van 3.64. Op de stelling over drugsgebruik is het totaal gemiddelde 1.55. Dit betekent dat gedetineerden aangeven dat er nooit tot soms drugs wordt gebruikt op een afdeling.

3.1.1 Orde & Veiligheid uitgesplitst naar Regime

Uit tabel 1 blijkt dat gedetineerden die zich bevinden in een arrestanten- (ARR) en vrouwenregime (VROUW) minder dan gemiddeld ervaren dat er drugs gebruikt wordt op de afdeling. Er zijn regimes met vergelijkbare lage scores maar daar zorgt de spreiding van de antwoorden niet tot significantie. Ten opzichte van het gemiddelde ervaren gedetineerden in een ARR en VROUW maar ook in een PPC-regime (PPC) in mindere mate dat er 'teveel op drugs wordt gecontroleerd'. Bij VROUW en PPC is hier sprake van een groot verschil (≥ 0.3).

Gedetineerden die zich bevinden in een gevangenisregime (GEV) geven ten opzichte van het gemiddelde vaker aan te ervaren dat er 'teveel op drugs wordt gecontroleerd'.

Ten opzichte van het gemiddelde geven gedetineerden in een ARR regime aan minder tevreden te zijn over de wijze van het toepassen van de regels en het straffen door de organisatie bij het overtreden van regels door de gedetineerden.

Tabel 1 Gemiddelde score op Orde & Veiligheid per Regime afgezet tegen het totaal gemiddelde

Regime	Drugsgebruik (N = 3103)	Controle op drugsgebruik (N = 3138)	Veiligheid (N = 3449)	Handhaving (N = 3429)	Rechten & regels (N = 3308)
ARR	1.36*	3.20*	3.53*	2.67*	2.86
(z) BBI	1.34	2.86	3.88	3.07	3.14
EBI	1.60	2.81	3.64	2.86	2.70
EZV	1.53	3.05	3.62	3.03	3.07
GEV	1.66*	2.70*	3.64	2.79*	2.91
HvB	1.60*	2.83*	3.69	2.92	2.93
ISD	1.95	2.78	3.66	2.87	2.90
PPC	1.37*	3.28*	3.53*	3.04	3.04
VROUW	1.35*	3.27*	3.69	2.93	3.05
Totaal gemiddelde	1.56	2.91	3.64	2.88	2.94

3.1.2 Orde & Veiligheid uitgesplitst naar het Bouwmodel

Uit tabel 2 blijkt dat gedetineerden die zich bevinden in een Hoogbouw, ten opzichte van het gemiddelde, in mindere mate drugsgebruik op de afdeling ervaren. Verder laat het thema Orde en veiligheid geen relevante verschillen zien voor waar het de achtergrondvariabele Bouwmodel betreft. Zie voor de uitwerking van de verschillende bouwmodellen de bijlage.

Tabel 2 Gemiddelde score op Orde & Veiligheid per Bouwmodel afgezet tegen het totaal gemiddelde

Bouwmodel	Drugsgebruik (N = 3103)	Controle op drugsgebruik (N = 3138)	Veiligheid (N = 3449)	Handhaving (N = 3429)	Rechten & regels (N = 3308)
Hoogbouw	1.29*	2.82	3.53*	2.91	2.94
Koepel	1.56	2.80	3.60	2.88	2.84
Kruis / dubbelkruis	1.63*	2.87	3.70	2.89	2.96
Patio	1.60*	2.96	3.61	2.87	2.83
Paviljoen	1.36	2.88	3.70	2.91	2.96
Vleugel	1.54	3.03	3.59	2.87	3.00
Totaal gemiddelde	1.54	2.91	3.64	2.88	2.94

3.1.3 Orde & Veiligheid uitgesplitst naar MPC/EPC

Uit tabel 3 blijkt dat er op de genoemde schalen een aantal significante verschillen is. Deze verschillen voldoen echter niet aan het criterium van relevantie. Uit eerder onderzoek (Molleman en Van Ginneken 2014) op basis van GS 2011 komt naar voren dat gedetineerden geplaatst op een MPC over de gehele linie minder welbevinden ervaren. In deze analyse op basis van de GS 2014 wordt dit beeld wederom bevestigd.

Tabel 3 Gemiddelde score op Orde & Veiligheid voor MPC/EPC afgezet tegen het totaal gemiddelde

MPC/EPC	Drugsgebruik (N = 3103)	Controle op drugsgebruik (N = 3138)	Veiligheid (N = 3449)	Handhaving (N = 3429)	Rechten & regels (N = 3308)
MPC	1.44*	2.81	3.63	2.73*	2.76*
EPC	1.60*	2.94	3.65	2.91*	2.99*
Totaal gemiddelde	1.56	2.91	3.65	2.87	2.94

3.1.4 Orde & Veiligheid uitgesplitst naar Leeftijd

Uit tabel 4 blijkt dat gedetineerden onder de 30 jaar ten opzichte van het gemiddelde, vaker aangeven dat er 'teveel op drugs wordt gecontroleerd'. De leeftijdscategorieën 41-50 en ≥51 jaar ervaren juist het tegenovergestelde hiervan.

Dit betekent dat zij ten opzichte van het gemiddelde in mindere mate aangeven dat er 'teveel op drugs' wordt gecontroleerd. In de categorie ≥51 jaar is zelfs sprake van een groot verschil (≥0.3).

Tabel 4 Gemiddelde score op Orde & Veiligheid per leeftijdscategorie afgezet tegen het totaal gemiddelde

Leeftijd	Drugsgebruik (N = 3103)	Controle op drugsgebruik (N = 3138)	Veiligheid (N = 3449)	Handhaving (N = 3429)	Rechten & regels (N = 3308)
≤30 jaar	1.47*	2.66*	3.67	2.80*	2.83*
31-40 jaar	1.59	2.91	3.62	2.89	2.98
41-50 jaar	1.69*	3.17*	3.67	2.96	3.07
≥51 jaar	1.61	3.27*	3.64	3.05	3.10
Totaal gemiddelde	1.56	2.91	3.65	2.89	2.95

3.1.5 Orde & Veiligheid uitgesplitst naar First offenders

Uit tabel 5 blijkt dat er alleen op de schaal 'controle op drugsgebruik' een aantal significante verschillen zijn. Deze verschillen voldoen echter niet aan het criterium van relevantie.

Tabel 5 Gemiddelde score op Orde & Veiligheid voor First offender afgezet tegen het totaal gemiddelde

First offenders	Drugsgebruik (N = 3103)	Controle op drugsgebruik (N = 3138)	Veiligheid (N = 3449)	Handhaving (N = 3429)	Rechten & regels (N = 3308)
1e keer	1.53	3.01*	3.64	2.92	2.97
Meerdere keren	1.57	2.84*	3.66	2.85	2.93
Totaal gemiddelde	1.55	2.90	3.65	2.88	2.95

3.2 Humaniteit

Zoals eerder aangegeven wordt het hoofdthema Humaniteit hier geoperationaliseerd met de schalen: Autonomie, Hygiëne, Omgang met PIW'ers en Activiteiten. Voor een definitie van de schalen zie 1.2.

3.2.1 Humaniteit uitgesplitst naar Regime

Uit tabel 6 blijkt dat gedetineerden die zich bevinden in een ARR regime significant en relevant lager scoren op de schalen Hygiëne, Omgang met PIW'ers en Activiteiten. Dit betekent dat zij minder dan gemiddeld tevreden zijn in hun algemeen oordeel over de Hygiëne in de inrichting. Ook zijn zij minder dan gemiddeld tevreden in hun oordeel over de wijze van bejegenen. Kernbegrippen hierbij zijn: respect, ondersteuning in moeilijke situaties, ingrijpen bij ongewenst gedrag en motiverend bejegenen. Ditzelfde geldt voor hun waardering van activiteiten in het dagprogramma zoals sporten, arbeid en geestelijke verzorging. Bij de schalen Omgang met PIW'ers en Activiteiten is zelfs sprake van een groot verschil (≥ 0.3).

Gedetineerden die zich bevinden in een EZV regime ervaren ten opzichte van het gemiddelde een hogere mate van tevredenheid in de Omgang met PIW'ers. Hierbij is sprake van een groot verschil (≥ 0.3).

Gedetineerden die zich bevinden in een PPC of VROUW regime ervaren ten opzichte van het gemiddelde op alle schalen een hogere tevredenheid.

Zowel bij VROUW als PPC is op de schalen Hygiëne en Activiteiten zelfs sprake van een groot verschil (≥ 0.3).

Bij VROUW is daarnaast ook op de schaal Autonomie sprake van een groot verschil.

Dat betekent dat zij ten opzichte van het gemiddelde, nog iets meer dan gedetineerden in een PPC, tevreden zijn over de mate waarin zij hun detentie in zelfstandigheid en met eigen verantwoordelijkheid kunnen doorbrengen. Alsook de mate waarin ze hierin door het personeel worden gestimuleerd.

Het valt op dat gedetineerden in een ARR regime over de gehele linie minder welbevinden ervaren ten opzichte van het gemiddelde.

Tabel 6 Gemiddelde score op Humaniteit per Regime afgezet tegen het totaal gemiddelde

Regime	Autonomie (N = 3429)	Hygiëne (N = 3427)	Omgang PIW'er (N= 3408)	Activiteiten (N = 2883)
ARR	2.66*	2.66*	2.83*	2.60*
(z) BBI	3.14	2.73	3.12	3.02
EBI	2.73	2.68	3.07	3.01
EZV	2.98	3.04	3.38*	3.10
GEV	2.80*	2.86	3.04*	3.03
HvB	2.78*	2.77	3.15	2.81*
ISD	2.81	2.68	3.10	3.01
PPC	3.12*	3.20*	3.42*	3.35*
VROUW	3.14*	3.18*	3.39*	3.30*
Totaal gemiddelde	2.84	2.86	3.14	2.97

3.2.2 Humaniteit uitgesplitst naar Bouwmodel

Uit tabel 7 blijkt dat gedetineerden die zich bevinden in een Hoogbouw minder dan gemiddeld tevreden zijn over de activiteiten. Gedetineerden die zich bevinden in een Patio waarderen Activiteiten juist hoger dan gemiddeld. Gedetineerden die zich bevinden in een Koepel zijn minder tevreden in hun algemene oordeel over de mate van Hygiëne.

Tabel 7 Gemiddelde score op Humaniteit per Bouwmodel afgezet tegen het totaal gemiddelde

Bouwmodel	Autonomie (N = 3429)	Hygiëne (N = 3427)	Omgang PIW'er (N = 3408)	Activiteiten (N = 2883)
Hoogbouw	2.81	2.73	3.18	2.73*
Koepel	2.76*	2.65*	3.00*	2.83*
Kruis/dubbelkruis	2.82*	2.89	3.16	2.94
Patio	2.84	2.84	3.17	3.20*
Paviljoen	3.05	2.87	3.20	3.20
Vleugel	2.89	2.97	3.10	3.02
Totaal gemiddelde	2.84	2.86	3.14	2.97

3.2.3 Humaniteit uitgesplitst naar MPC/ECP

Uit tabel 8 blijkt dat op alle schalen significante verschillen zijn gevonden. Voor gedetineerden die zich bevinden op een MPC zijn deze op de schalen Hygiëne, Omgang met PIW'ers en Activiteiten daarnaast ook relevant lager.

Tabel 8 Gemiddelde score op Humaniteit voor MPC/EPC afgezet tegen het totaal gemiddelde

MPC/EPC	Autonomie (N= 3429)	Hygiëne (N = 3427)	Omgang PIW'er (N = 3408)	Activiteiten (N = 2283)
MPC	2.66*	2.62*	2.92*	2.72*
EPC	2.89*	2.94*	3.20*	3.03*
Totaal gemiddelde	2.84	2.87	3.14	2.96

3.2.4 Humaniteit uitgesplitst naar Leeftijd

Uit tabel 9 blijkt dat gedetineerden uit de leeftijdscategorie ≤ 30 jaar in hun algemene oordeel over Hygiëne minder dan gemiddeld tevreden zijn. Gedetineerden in de categorieën 41-50 jaar en ≥ 51 jaar ervaren daarentegen een meer dan gemiddelde tevredenheid over de Hygiëne. Gedetineerden in de leeftijdscategorie ≥ 51 jaar zijn daarnaast ook meer tevreden over de Omgang met PIW'ers en de Activiteiten. Opvallend is dat gedetineerden, wanneer zij tot een hogere leeftijdscategorie behoren, positiever oordelen over de schalen Autonomie, Hygiëne, Omgang met PIW'ers en Activiteiten.

Tabel 9 Gemiddelde score op Humaniteit per Leeftijdscategorie afgezet tegen het totaal gemiddelde

Leeftijd	Autonomie (N= 3429)	Hygiëne (N = 3427)	Omgang PIW'er (N = 3408)	Activiteiten (N = 2883)
≤ 30 jaar	2.73*	2.68*	2.97*	2.79*
31-40 jaar	2.88	2.87	3.20	3.03
41-50 jaar	2.92	3.08*	3.30	3.12*
≥ 51 jaar	3.01*	3.20*	3.40*	3.21*
Totaal gemiddelde	2.85	2.88	3.15	2.98

3.2.5 Humaniteit uitgesplitst naar First offenders

Uit tabel 10 blijkt dat er significante verschillen zijn. Deze verschillen voldoen echter niet aan het criterium van relevantie. Opvallend is dat gedetineerden die voor de eerste keer zijn gedetineerd meer tevredenheid ervaren op alle schalen ten opzichte van recidivisten.

Tabel 10 Gemiddelde score op Humaniteit voor First offenders afgezet tegen het totaal gemiddelde

First offenders	Autonomie (N = 3429)	Hygiëne (N = 3427)	Omgang PIW'er (N = 3408)	Activiteiten (N = 2883)
1e keer	2.94*	2.98*	3.22*	3.10*
Meerdere keren	2.78*	2.79*	3.10*	2.89*
Totaal gemiddelde	2.84	2.86	3.14	2.97

3.3 Re-integratie

Zoals eerder aangegeven in paragraaf 1.2 wordt het hoofdthema Re-integratie hier geoperationaliseerd door de schalen: Promoveren/Degraderen, Re-integratie, Detentie & Re-integratieplan en Toekomstverwachting.

3.3.1 Re-integratie uitgesplitst naar Regime

Uit tabel 11 blijkt dat gedetineerden die zich bevinden in een ARR regime ten opzichte van het gemiddelde in mindere mate tevreden zijn op de schalen Promoveren, Re-integratie en D&R-plan. Deze verschillen zijn groot (≥ 0.3). Bij de schaal Promoveren geven zij aan dat zij in mindere mate bekend te zijn met het plusprogramma en dat zij met behulp van dit programma hun gedrag daadwerkelijk zullen aanpassen. De ondervonden motivatie door hun mentor en de helderheid en transparantie van het beoordelingsproces worden tevens minder gewaardeerd. Waar het gaat om de schaal Re-integratie beoordelen zij de mate van motivatie door het personeel en de ondersteuning dat het dagprogramma biedt bij het werken aan de terugkeer naar de vrije samenleving, beduidend lager (≥ 0.3). Ook zijn zij ten opzichte van het gemiddelde in sterke mate minder tevreden (≥ 0.3) over de duidelijkheid, het inhoudelijk bespreken, en het nut van de inhoud van het D&R plan voor de toekomst.

Gedetineerden in een EZV regime geven op de schaal Re-integratie aan juist meer dan gemiddeld tevreden te zijn. Gedetineerden in een VROUW regime zijn juist weer meer tevreden op de schaal Promoveren. In beide gevallen gaat het om grote verschillen (≥ 0.3).

Tabel 11 Gemiddelde score op Re-integratie per Regime afgezet tegen het totaal gemiddelde

Regime	Promoveren (N=2682)	Re-integratie (N=3430)	D&R-plan (N=3341)	Toekomst (N=3362)
ARR	2.36*	2.27*	2.22*	3.15*
(z) BBI	2.81	2.81	2.70	3.58
EBI	2.62	2.57	2.48	3.56
EZV	2.90	2.90*	2.73	3.27
GEV	2.65*	2.48*	2.53	3.36
HvB	2.70	2.53*	2.44*	3.37
ISD	2.80	2.49	2.61	3.40
PPC	2.91	2.90	2.62	3.19
VROUW	3.04*	2.86	2.73	3.60
Totaal gemiddelde	2.71	2.57	2.52	3.35

3.3.2 Re-integratie uitgesplitst naar Bouwmodel

Uit tabel 12 blijkt dat gedetineerden in een Hoogbouw model ten opzichte van het gemiddelde minder tevreden zijn in hun oordeel over de schaal 'D&R-plan'.

Tabel 12 Gemiddelde score op Re-integratie per Bouwmodel afgezet tegen het totaal gemiddelde

Bouwmodel	Promoveren (N=2682)	Re-integratie (N=3430)	D&R-plan (N=3341)	Toekomst (N=3362)
Hoogbouw	2.52*	2.46*	2.32*	3.23
Koepel	2.61	2.47*	2.49	3.27
Kruis / dubbelkruis	2.72	2.55*	2.50*	3.39
Patio	2.71	2.66	2.56	3.32
Paviljoen	2.83	2.79	2.70	3.58
Vleugel	2.76	2.60	2.56	3.31
Totaal gemiddelde	2.71	2.57	2.52	3.35

3.3.3 Re-integratie uitgesplitst naar MPC/EPC

Uit tabel 13 blijkt dat gedetineerden in een MPC minder dan gemiddeld tevreden zijn over de schaal promoveren.

Tabel 13 Gemiddelde score op Re-integratie voor MPC/EPC afgezet tegen het totaal gemiddelde

MPC/EPC	Promoveren (N=2682)	Re-integratie (N=3430)	D&R-plan (N=3341)	Toekomst (N=3362)
MPC	2.47*	2.39*	2.35*	3.45
EPC	2.77*	2.61*	2.56*	3.34
Totaal gemiddelde	2.71	2.56	2.51	3.36

3.3.3 Re-integratie uitgesplitst naar Leeftijd

In tabel 14 treffen we in de categorie tot en met 30 jaar een aantal significante verschillen aan. Deze verschillen voldoen echter niet aan het criterium van relevantie.

Tabel 14 Gemiddelde score op Re-integratie per Leeftijdscategorie

Leeftijd	Promoveren (N=2682)	Re-integratie (N=3430)	D&R-plan (N=3341)	Toekomst (N=3362)
≤30 jaar	2.59*	2.42*	2.37*	3.35
31-40 jaar	2.76	2.61	2.58	3.36
41-50 jaar	2.81	2.69	2.64	3.25
≥51 jaar	2.93	2.83	2.75	3.43
Totaal gemiddelde	2.72	2.58	2.53	3.34

3.3.4 Re-integratie uitgesplitst naar First offenders

Uit tabel 15 blijkt dat er enkele significante verschillen zijn. Deze verschillen voldoen echter niet aan het criterium van relevantie.

Tabel 15 Gemiddelde score op Re-integratie voor First offenders afgezet tegen het totaal gemiddelde

First offenders	Promoveren (N=2682)	Re-integratie (N=3430)	D&R-plan (N=3341)	Toekomst (N=3362)
1e keer	2.80*	2.68*	2.57	3.42
Meerdere keren	2.65*	2.51*	2.48	3.32
Totaal gemiddelde	2.71	2.58	2.52	3.36

3.4 Algemeen oordeel

Zoals in paragraaf 1.2 is aangegeven bestaat het oordeel over de algemene tevredenheid m.b.t. de inrichting uit één vraag

Met deze vraag wordt er telkens een vergelijking gemaakt met het totaal gemiddelde, waarbij wordt gekeken naar de verschillende achtergrondkenmerken.

3.4.1 Algemeen oordeel uitgesplitst naar Regime

Uit tabel 16 blijkt dat gedetineerden die zich bevinden in een ARR en EBI regime de algemene tevredenheid over de inrichting lager beoordelen. Dit betekent dat zij minder tevreden zijn met de inrichting in het algemeen ten opzichte van het totaal gemiddelde. Hierbij is sprake van grote verschillen voor beide regimes (≥ 0.3). Gedetineerden die zich bevinden in een VROUW regime zijn, ten opzichte van het gemiddelde, hierover juist meer tevreden. Ook hier is sprake van een groot verschil (≥ 0.3).

De beduidend lagere waardering (≥ 0.3) over het algemeen oordeel door gedetineerden in een ARR regime is in het bijzonder terug te vinden in een algeheel lagere waardering op de schalen die de thema's Humaniteit en Re-integratie vormen (zie tabel 6 en tabel 11). De lagere waardering over het algemeen oordeel door gedetineerden in een EBI regime is niet te duiden vanuit een lagere score op

de drie hoofdthema's. De lagere waardering op het algemeen oordeel van de EBI blijkt niet voort te komen uit de drie hoofdthema's.

De beduidend hogere waardering (≥ 0.3) over het algemeen oordeel door gedetineerden in een VROUW regime is in het bijzonder terug te vinden in de hoofdthema's Humaniteit en in mindere mate Re-integratie (tabel 8 en tabel 11). Gedetineerden geplaatst op een PPC regime zijn –net als VROUW- beduidend meer tevreden over het hoofdthema Humaniteit dan gemiddeld.

Tabel 16 Gemiddelde score op Algemeen oordeel per Regime afgezet tegen het totaal gemiddelde

Regime	Algemeen oordeel (N=3342)
ARR	2.38*
(z) BBI	3.37
EBI	2.48*
EZV	3.08
GEV	2.83
HvB	2.73*
ISD	2.80
PPC	3.11
VROUW	3.22*
Totaal gemiddelde	2.82

3.4.2 Algemeen oordeel uitgesplitst naar Bouwmodel

Uit tabel 17 blijkt dat gedetineerden die zich bevinden in een Hoogbouw en Koepel minder tevreden zijn in hun algemeen oordeel over de mate van algemene tevredenheid over de inrichting.

Bij gedetineerden die zich bevinden in een Koepel is er sprake van een groot verschil (≥ 0.3).

De lagere waardering over het algemeen oordeel door gedetineerden in een Hoogbouw inrichting alsook de beduidend lagere waardering in een Koepel inrichting (≥ 0.3) is in het bijzonder terug te vinden in de scores op het thema Humaniteit en in mindere mate in het thema Re-integratie (tabel 7 en tabel 12).

Tabel 17 Gemiddelde score op Algemeen oordeel per Bouwmodel afgezet tegen het totaal gemiddelde

Bouwmodel	Algemeen oordeel (N=3342)
Hoogbouw	2.56*
Koepel	2.46*
Kruis / dubbelkruis	2.88
Patio	2.98
Paviljoen	3.02
Vleugel	2.82
Totaal gemiddelde	2.82

3.4.3 Algemeen oordeel uitgesplitst naar MPC/EPC

Uit tabel 18 blijkt dat gedetineerden in een MPC minder tevreden zijn in hun algemeen oordeel over de mate van algemene tevredenheid ten opzichte van gedetineerden die geplaatst zijn in een EPC. De lagere waardering over het algemeen oordeel door gedetineerden geplaatst op een MPC is terug te vinden in alle drie de hoofdthema's. Dit geldt in het bijzonder voor het thema Humaniteit (tabel 8) en in mindere mate voor de thema's Veiligheid (tabel 3) en Re-integratie (tabel 13).

Tabel 18 Gemiddelde score op Algemeen oordeel door MPC/EPC afgezet tegen het totaal gemiddelde

MPC/EPC	Algemeen oordeel (N=3342)
MPC	2.56*
EPC	2.89*
Totaal gemiddelde	2.82

3.4.4 Algemeen oordeel uitgesplitst naar Leeftijd

Uit tabel 19 blijkt dat gedetineerden ≤ 30 jaar minder tevreden zijn in hun algemeen oordeel over de inrichting, terwijl de leeftijdscategorieën 41-50 en ≥ 51 jaar hier juist meer dan gemiddeld tevreden over zijn. Bij gedetineerden ≥ 51 jaar is er zelfs sprake van een groot verschil (≥ 0.3). Opvallend is dat gedetineerden, wanneer zij in een hogere leeftijdscategorie komen, positiever scoren op algemeen oordeel.

De lagere waardering over het algemeen oordeel door gedetineerden uit de leeftijdscategorie ≤ 30 jaar is terug te vinden in het thema Humaniteit (tabel 9) en in mindere mate in het thema Re-integratie (tabel 14).

Tabel 19 Gemiddelde score op Algemeen oordeel per Leeftijdscategorie

Leeftijd	Algemeen oordeel (N=3342)
≤ 30 jaar	2.59*
31-40 jaar	2.84
41-50 jaar	3.05*
≥ 51 jaar	3.20*
Totaal gemiddelde	2.83

3.4.5 Algemeen oordeel uitgesplitst naar First offenders en Recidivisten

Uit tabel 20 blijkt dat er wel significante verschillen te zijn. Deze verschillen voldoen echter niet aan het criterium van relevantie.

Gedetineerden die voor de eerste keer zijn gedetineerd zijn op significantie niveau meer tevreden in hun algemeen oordeel over de inrichting dan de recidivisten.

De hogere waardering over het algemeen oordeel door gedetineerden uit de categorie first offenders is terug te vinden in alle drie de hoofdthema's.

Tabel 20 Gemiddelde score op algemeen oordeel voor First offenders en recidivisten afgezet tegen het totaal gemiddelde

First offenders	Algemeen oordeel (N=3342)
1e keer	2.98*
Meerdere keren	2.72*
Totaal gemiddelde	2.82

Afkortingen

DJI	Dienst Justitiële Inrichtingen
GS	Gedetineerdensurvey
ARR	Arrestanten
(z) BBI	(zeer) Beperkt Beveiligde Inrichting
EBI	Extra Beveiligde Inrichting
EZV	Extra Zorgvoorziening
HvB	Huis van Bewaring
PPC	Penitentiair Psychiatrisch Centrum
ISD	Inrichting voor Stelselmatige Daders
VROUW	Regime voor Vrouwen
EPC	Eenpersoonscel
MPC	Meerpersoonscel
First offenders	Gedetineerden die voor de eerste keer in detentie zitten
D&R-plan	Detentie & Re-integratie plan
PIW'er	Penitentiair Inrichtingswerker

Bijlage

Gebouw (uit: Molleman, 2011, *Benchmarking in het gevangeniswezen*)

Zes type gebouwen worden onderscheiden, te weten een vleugelmodel, een kruis- of dubbelkruismodel, een koepelmodel, een patiomodel, een hoogbouwmodel en een paviljoenmodel. Ten eerste wordt een vleugelinrichting gekenschetst door een langwerpig (rechthoekig) gebouw met aan weerszijden cellen. Vaak kennen de vleugels meerdere verdiepingen en zijn de afdelingen daarop ingedeeld.

Ten tweede wordt het kruismodel onderscheiden. Dit model kenmerkt zich door een centrale post voor personeel waarvandaan iedere vleugel (in een kruis rond de centrale post gesitueerd) kan worden geobserveerd.

Ten derde zijn er de koepelinrichtingen die vaak beeldbepalend zijn in de omgeving door de hoogte en ronde vorm. Dit model, dat gelijkenis vertoont met Benthams panopticon, heeft als eigenschap dat vanaf 'het vlak' (de centrale benedenvloer) zicht is op alle cellen. Hoewel de observatietoren in Nederland ontbreekt (zoals Bentham voorstelde), kenmerkt de inrichting zich door een hoge mate van overzichtelijkheid. De afdelingen zijn verdeeld over de ringen die elk een cirkelvormige verdieping in het gebouw beslaan.

Ten vierde zijn enkele inrichtingen gebouwd op basis van een patiomodel, ofwel een model met een binnenplaats die door het gebouw omsloten is. Op de binnenterreinen bevinden zich doorgaans de lucht- en buitensportgelegenheden.

Ten vijfde zijn er inrichtingen die gebouwd zijn als gestapelde paviljoens, de hoogbouw-inrichtingen, maar deze hebben een eigen karakter. Iedere afdeling heeft twee verdiepingen in het gebouw en geen eigen buitenruimte.

De laatste typologie, de paviljoeninrichting, heeft ook afzonderlijke paviljoens, maar deze zijn niet gestapeld, maar over een terrein verdeeld. Hierdoor heeft dit type bouw een meer ruimtelijk karakter. De afdelingen fungeren als zelfstandige eenheden.